

Preek in de dienst voor kerk en wijk, Capelle-Schollevaar, 25 september 2011, 16.00 uur

Jaarthema: '10 x een nieuws-dienst. Wat zegt God over de actualiteit?'

Thema: 'Waar moet het heen met Europa?'

Bijbelgedeelten: Psalm 72 en Romeinen 13: 1-7

1. Met welk doel begon de Europese samenwerking?

Het is juli 1946. Europa is aan het bijkomen van de onbeschrijflijke rampen van de Tweede Wereldoorlog. Dan gebeurt er iets in de Zwitserse plaats Caux, schitterend gelegen boven Montreux, met een prachtig uitzicht over het Meer van Genève. In Caux staat het *Mountain House* (zie foto), een voormalig opvangcentrum voor oorlogsvluchtelingen. En daar, in dat *Mountain House*, zijn afgevaardigden bij elkaar gekomen uit vele Europese landen. Doel van de bijeenkomst is om samen te zoeken naar mogelijkheden voor verzoening en vrede in Europa. Dan komt de belangrijkste spreker binnen,

de Amerikaanse, lutherse evangelist dr. Frank Buchman, leider van de Beweging voor Morele Herbewapening. In de grote zaal ziet hij al die mensen. Hij ziet klederdrachten en vlaggen van vele Europese landen. En dan, opeens, roept hij het uit: 'Waar zijn de Duitsers?' Het publiek reageert geschokt: 'De Duitsers? Die horen hier toch niet?' Dan vervolgt Buchman: 'Sommigen van u denken dat Duitsland moet veranderen, en dat is waar. Maar zonder Duitsland kan Europa nooit worden herbouwd.'

In de jaren die volgen blijft Caux een ontmoetingspunt van Europese leiders. Dankzij het *Mountain House* en het werk van Buchman ontstaat er contact tussen dr. Konrad Adenauer, de latere bondskanselier van West-Duitsland, en de Franse premier, Robert Schuman. Samen zien zij onder ogen dat Europa alle eeuwen door een kruisvat geweest is. Altijd zijn er oorlogen geweest tussen de verschillende mogendheden. En de meeste oorlogen ontwikkelden zich langs die grens Duitsland-Frankrijk. Schuman en Adenauer ontwikkelen een gedurfd plan: zij willen de vrede tussen Frankrijk en Duitsland gaan bevorderen door economische samenwerking en vlevlechting. Vanuit die visie wordt op 18 april 1951 de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal opgericht. Van die EGKS worden behalve Frankrijk en Duitsland ook Italië en de Benelux-landen lid. In feite is dat het begin van de Europese Unie. Van lieverlee breidt het zich uit: naast de EGKS komt er een EEG, Europese Economische Gemeenschap, samen wordt het de EG, de Europese Gemeenschap, en daaruit vloeit de EU voort. Aan het begin van de EU staat dus het verlangen naar vrede.

2. De bijbelse overheidsdoelen: vrede en recht

Als we dat begin van de EU zien in het licht van de Bijbel, kunnen we eigenlijk alleen maar heel dankbaar zijn. Want politici die de vrede zoeken voor een continent, gaan precies de weg die de Bijbel wijst. We hebben gelezen in Romeinen 8, dat de overheid in dienst staat van God, en geroepen is om het welzijn van de burgers te bevorderen. Ook als overheid mag je dus niet zomaar alles doen. een overheid is geroepen om zich af te vragen: 'Wat zou God willen? Wij moeten leiding geven aan al die mensen, maar die mensen zijn schepselen van God.'

U begrijpt dat veel overheden daar geen enkele boodschap aan hebben. Dat was ook in de tijd van Paulus al zo. De

Romeinse overheid was vaak wreed, en stelde zich meestal heel vijandig op tegenover christenen. En toch schrijft Paulus dit! De overheid is de dienaar van God. Of ze dat nou erkent of niet.

De Europese leiders van na de oorlog hebben op dat

bijzondere moment in de geschiedenis geluisterd naar wat God te zeggen had. De kiem van de Europese samenwerking ligt in het Evangelie. Frank Buchman was evangelist. En het Evangelie roept op om elkaar als volkeren te zoeken en te dienen. Economische samenwerking werd gezien als een middel, om dat doel te dienen: vrede in Europa.

In Psalm 72 lezen we hoe de ideale overheid eruit ziet, hoe God wil dat er geregeerd wordt. We hebben die

prachtige Psalm gelezen. Het is eigenlijk een Psalm, niet 'van Salomo', zoals er staat in de Nieuwe Bijbelvertaling, maar 'voor Salomo', zoals het staat in de Statenvertaling. Het Hebreeuwse woordje kun je op beide manieren vertalen. Aan het eind van de Psalm staat: 'Hier eindigen de gebeden van David'. Het is dus een Psalm van David, geschreven voor zijn zoon, voor Salomo, de koning van de vrede. Hoe moet Salomo regeren? We hebben het gelezen, bijvoorbeeld in vers 3 en 4: 'Mogen de bergen vrede brengen aan het volk en de heuvels gerechtigheid. Moge hij recht doen aan de zwakken, redding bieden aan de armen, maar de onderdrukker neerslaan.' De Psalm zou je kunnen samenvatten in twee kernwoorden: vrede en gerechtigheid.

3. De doelen zijn verschoven...

Terug naar Europa. Hoe is het eigenlijk verder gegaan, na dat mooie begin? Inderdaad: de Europese samenwerking heeft vrede gebracht. In de geschiedenis van Europa is het ongekend, echt ongekend, dat er al zólang achter elkaar, inmiddels 66 jaar, vrede is. Dat is een wonder van God en we mogen Hem daar wel vaak voor danken, op onze blote knieën!

Maar nu is er een crisis. Wat is er eigenlijk aan de hand? De economische samenwerking, die in het begin een middel was, in dienst van het hoofddoel, de vrede, werd in de loop van de tijd steeds meer het hoofddoel van Europa. Vrede? Ach... vrede werd steeds meer gezien als vanzelfsprekend. Natuurlijk beginnen we in Europa geen oorlogen meer. Het hoofddoel vrede werd gaandeweg, als vanzelfsprekend vervangen door het hoofddoel: welvaart, rijkdom. En daar kwam nog een doel bij. Europa kreeg ambitie en wilde op het wereldtoneel steeds meer een rol van betekenis gaan spelen. Tegenover Amerika, Japan en China wilde Europa een vuist kunnen maken. En in dat kader kwam het plan op om één munt in het leven te roepen, de euro. De euro zou welvaart brengen, want bedrijven hoeven dan niet meer bang te zijn voor koerswisselingen. En de euro zou Europa aanzien geven in de wereld.

Maar juist door die euro loopt Europa nu vast. Want als je met elkaar één munt wilt, moet je héél strakke afspraken maken, en je moet accepteren dat Brussel een enorme macht krijgt. Dát is waar het momenteel in Europa om gaat. Willen we de euro redden, dan zullen we moeten

accepteren dat Europa steeds meer macht krijgt, en de afzonderlijke landen steeds minder. En dus zien we allerlei mensen op de tv die uitleggen hoe belangrijk het is dat de euro in stand blijft, en dat Europa meer macht krijgt. Maar wat zegt de Bijbel eigenlijk? Psalm 72 stelt een belangrijke vraag aan Europa. Gaat het nog steeds om de vrede? En om de gerechtigheid? Of gaat het om andere dingen: om prestige in de wereld, om macht, om rijkdom? Hoe moet het verder met Europa? Natuurlijk, dat is een zaak van de politici. Maar het Woord van God geeft daarbij wel een heel duidelijke koers aan. Psalm 72 laat zien wat GóD op het hart ligt: dat er vrede is, dat er recht is, dat de overheid armen te hulp schiet en helpt wie geen helper heeft, en dat de overheid nadrukkelijk paal en perk stelt aan onrecht, aan fraude en corruptie, aan uitbuiting en geweld.

4. Terug naar de juiste doelen

Op dit moment lijken er twee kampen te zijn in de politiek. Het ene kamp zegt: 'Om onze welvaart te redden, hebben we de euro nodig!' Het andere kamp zegt: 'Om onze welvaart te redden, moeten we Griekenland uit de eurozone zetten.' In de Bijbel komen we een heel andere redenering tegen. Dat uitgangspunt, dat we de welvaart moeten redden, dat is niet het uitgangspunt van Psalm 72, van de vredevorst. De Bijbel wijst een andere weg. Niet: 'Wat moeten we doen om onze welvaart te redden?', maar: 'Wat moeten we doen om vrede en gerechtigheid te bevorderen.' Als in dat kader de euro een goed middel is, dan is de euro het waard om gesteund te worden. Maar als de euro een struikelblok wordt voor vrede en recht, als door de euro Zuid-Europa tegenover Noord-Europa komt te staan, als de euro een splijtzwam wordt, dan is het geen goed middel meer om Gods doelen voor Europa te dienen. En dan vraagt dat durf, moed van politici, om dat te accepteren. Ook al betekent dat gezichtsverlies voor Europa, en misschien wel heel veel kosten. Gods Woord staat vast in eeuwigheid, en zal geen duimbreed wijken! Als je de geschiedenis van de Europese samenwerking op je in laat werken, is dát wat vooral opvalt. De doelstellingen van die samenwerking zijn gaandeweg verschoven. En waar het nu op aankomt in Europa, is dat opnieuw de vraag wordt gesteld: 'Wat zijn Gods doelen? Wat vindt Hij belangrijk?'

5. Europa als spiegel voor onszelf

Wat er in Europa gebeurt, is op die manier een spiegel voor ons persoonlijke leven. Want is het eigenlijk niet héél herkenbaar? Je begint met een goed verlangen: je wilt trouw zijn aan God, je wilt je geven aan Hem, doen wat Hij van je vraagt. Misschien heb je al jong belijdenis gedaan. Of je bent daar nu naartoe aan het leven. Prachtig! Héél bewust stel je jezelf die vragen: 'Wat wil God van mij? Wat is Zijn doel?' En dan word je ouder, en je krijgt een vaste baan, en een hypotheek, en een gezin, en een auto en een caravan en een hond... en al die prachtige doelstellingen van vroeger, die gaan vervagen. Want de schoorsteen moet wel roken, er moet wel brood op de plank komen. De drukte van het leven neemt je compleet in beslag. Totdat er iets gebeurt. Je wordt stilgezet. Zoals nu Europa is stilgezet. Je komt in een crisis. En opeens ga je jezelf afvragen: 'Waar ben ik eigenlijk mee bezig? Wat was ook alweer mijn doel? Waar leef ik eigenlijk voor? Wat is Gods doel voor mijn bestaan?'

Zó'n crisis is heilzaam! Heel heilzaam. En je bent een gezegend mens als je dan je Bijbel erbij pakt. 'Hoe zit het ook alweer? Wat wil God van mij?'

In *De Telegraaf* van 30 juli stond het verhaal van Harm Slomp. Vijftig jaar oud. Harm schoot in het bedrijfsleven als een speer naar de top. Hij werd financieel directeur van Kwikfit, en al snel statutair directeur. Hij verdiende tonnen per jaar. Maar Harm was ook lid van het Leger des Heils. Hij moest dan huis aan huis gaan collecteren, met zijn uniform aan. Vaak deed hij dat tussen twee afspraken door. Hij zette dan zijn Porsche om de hoek, want hij vond het wel raar om te gaan vargen om een paar euro's, terwijl hij zelf zwom in het geld.

Een paar jaar geleden kreeg hij de aanbieding, om lid te worden van de Raad van Bestuur van de internationale holding van Kwikfit. Een functie met een salaris van een miljoen euro per jaar. Dat aanbod wees hij af. Waarom? Omdat hij was gaan nadenken over zijn doelen. Wat is echt belangrijk in het leven? Waar draait het om? Het Leger des Heils vroeg aan Slomp, of hij op projectbasis twee jaar lang in de leiding van de organisatie wilde gaan meedraaien. Dat deed Slomp. Hij ging in zijn salaris 60 % achteruit. Maar hij had er geen spijt van. Toch bleef het daar niet bij. Slomp was verantwoordelijk voor internationale projecten. Hij zag hoe collega's in Indonesië en Brazilië bijna al hun bezit en comfort opgaven om zich tussen de mensen te vestigen en hun zo te helpen. Diepe indruk maakte een werkbezoek aan de sloppen van Sao

Harm Slomp

Paulo. Daar was een Brits echtpaar met hun twee jonge kinderen gaan wonen tussen de drugscriminelen om hulp te verlenen in de buurt. Harm Slomp kwam tot een ingrijpend besluit: hij gaf zich op voor de officiersopleiding. Dat betekende dat hij in financieel opzicht bijna alles moest opgeven. Totaal heeft hij 90 % van zijn salaris ingeleverd. Het betekent ook dat hij, als zijn

opleiding is afgerond, door de leiding van het Leger des Heils over de hele wereld kan worden uitgezonden. Hij heeft daarin maar te gehoorzamen. Harm Slomp heeft de doelstellingen van zijn leven radicaal verlegd. Maar hij is er niet ongelukkig van geworden. Integendeel. Hij zegt: 'Het gekke is, dat ik mij, sinds ik mijn vermogen langzaam heb afgebouwd, rijker voel dan ooit.' Waar het op aankomt, voor Europa, en ook voor ieder van ons persoonlijk, dat is de vraag: 'Waar ga je voor? Wat is je doel? Waarvoor wil je leven?' In de Bijbel lezen we over Gods doel. Hij gunt ons mensen léven, vrede en gerechtigheid. Vrede met andere mensen, maar bovenal: vrede met Hemzelf, vrede met de Schepper. Eeuwig leven. Daarvoor gaf Hij het liefste wat Hij had, Zijn eigen Zoon. Het is God menens met ons. De vraag is: is het ons menens met God? Door de wereld om ons heen raakt onze blik vaak vertroebeld. God wil door de Bijbel onze blik weer scherpstellen. Dan is het lang nog niet altijd meteen duidelijk hoe het verder moet. Maar het doel is weer helder. En wie Gods doelen in het oog houdt, komt veilig Thuis! Amen.